

ВІДЗИВ

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора **Коноха Анатолія Петровича** на дисертацію **Лелеки Віталія Миколайовича** з теми «Теоретичні та методичні засади виховання фізичної культури студентів в університетах США», представлену на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертації

Глобалізаційні процеси на початку ХХІ ст. інтенсифікують міжнародні зв'язки та співпрацю, які реалізуються як на міждержавному рівні, так і на міжособистісному. Вони охоплюють усі сфери життєдіяльності суспільства та окремих індивідів: політичну, соціальну, культурну, економічну, інформаційну, професійну, освітню тощо. У такій ситуації важливу роль відведено міжособистісному спілкуванню, налагодження якого є неможливим без адаптації до іншомовного культурного простору та середовища.

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення наукового завдання щодо визначення можливостей використання американського педагогічного досвіду виховання фізичної культури студентів у закладах вищої освіти України. Підсилюють актуальність дослідження визначені суперечності, серед яких найбільш суттєві є суперечності між: доведеною ефективністю досвіду розвитку фізичної культури в університетах США та станом його дослідженості в українській педагогічній науці, що обумовлюється мовленевим бар'єром та відмінності у методах наукового пошуку, що переважають в американських та українських дослідженнях; спробами адаптувати американській досвід в українських закладах вищої освіти та низькою ефективністю цих спроб, через зосередження уваги українських педагогів на структурі та змісті освітніх програм та ігноруванні інших важливих факторів освітнього середовища університетів США; у порівняльному аналізі систем виховання фізичної культури студентів в університетах США і України, що виникають через різницю у культурних, історичних, та соціальних умовах цих країн, що впливає на різницю в підходах та результати; в напрямках творчого застосування американського досвіду фізичного виховання студентів в закладах вищої освіти України, що виникають через різні підходи до адаптації і впровадження іноземного досвіду в українському контексті та розбіжності в освітніх системах обох країн. Спираючись на вище сказане, можна стверджувати, що вирішення назрілих суперечностей, актуальність проблеми, її недостатня теоретична і методична розробленість та нагальна потреба у виробленні практичних механізмів удосконалення методик виховання фізичної культури студентів в українських освітніх реаліях є надзвичайно актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертація виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри початкової та дошкільної освіти Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського «Теоретико-методичні засади наступності в освітньому процесі дошкільної та початкової освіти» (реєстраційний

№ 0124U001819). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (протокол № 6 від 16.10.2023 р.).

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Проведений аналіз дисертації Лелеки В.М. дає підстави розглядати її як завершений та цілісний доробок з проблеми, важливої для вітчизняної педагогічної науки, освітянської та фізкультурної практики. Науково-понятійний апарат дисертації визначено відповідно вимог і є достатнім для розв'язання окреслених дисертантом завдань. Високий ступінь обґрунтованості й достовірності результатів дослідження забезпечується: адекватною й оптимальною дослідницькою методологією, системним аналізом теоретичного матеріалу; комплексним застосуванням емпіричних і теоретичних, кількісних і якісних методів наукового пошуку; оптимальним терміном реалізації експериментальної роботи; оптимальним обсягом учасників експерименту; представницькою джерельною базою, що нараховує 421 найменувань, з яких – 358 іноземними мовами; упровадженням результатів дослідження в кількох закладах вищої освіти (про що свідчать відповідні довідки про впровадження). Структура роботи відзначається логічною продуманістю, збалансованістю складових частин і підпорядкована реалізації основних завдань дослідження. Пропозиціям, розробкам і висновкам, що представлені в дисертації, властива повнота та логічність викладу, достатній рівень достовірності та обґрунтованості.

Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів

Погоджуємося з науковою новизною дисертаційного дослідження, яка полягає в тому, що автором *уперше* систематизовано концептуальні та методологічні аспекти, які сприяють досягненню оптимальних результатів у фізичному вихованні студентів на прикладі системи фізичного виховання в США; проаналізовано та визначено принципи побудови ефективних програм тренувань, ігрових форм, активного відпочинку, технологічних інновацій та інших підходів, які сприяють залученню студентів до регулярної фізичної активності; визначено кваліфікаційні вимоги до викладачів фізичного виховання, що обумовлюють їхнє постійне прагнення до саморозвитку та впровадження інноваційних педагогічних технологій; *удосконалено* підходи до оцінювання результатів фізичного виховання, через аналіз новітніх методів оцінювання фізичної активності, функціонального стану, здоров'я та інших параметрів, пов'язаних з фізичним вихованням в університетах США, що дозволяє об'єктивно визначати ефективність програм та ідентифікувати потреби студентів у покращенні фізичної форми та здоров'я; *уточнено* рольові функції викладачів і тренерів, які є обов'язковими для ефективного навчання і супроводу в фізичному вихованні; визначено важливість лідерських та підприємницьких рис викладачів фізичної культури, як показників їхньої креативності та готовності до постійного саморозвитку і створення найбільш оптимальних умов для розвитку фізичної культури студентів; *розширено* наукове розуміння фізичного

виховання як складової суспільного розвитку і визначено оптимальні підходи до його практичної реалізації. Зокрема уточнено як фізична активність та спорт в університетах США впливають на фізичне, психічне та соціальне благополуччя студентів; шляхи удосконалення методик і підходів до фізичного виховання, що сприяє досягненню кращих результатів; напрями розвитку нових методів оцінювання фізичного виховання, що дає можливість об'єктивно визначати ефективність програм та підходів; *визначено* особливості підготовки викладачів фізичної культури в США, що обумовлюють їхню готовність до впровадження індивідуального гнучкого підходу в освіті, здатність використовувати в професійній діяльності технологічні інновації, постійну спрямованість на саморозвиток; *описані* можливі напрями використання досвіду університетів США для післявоєнної відбудови спортивної інфраструктури університетів та залучення широких верств студентства до здорового способу життя в Україні.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Дисертаційна робота Віталія Миколайовича Лелеки вирізняється логічною структурою, складається з п'яти взаємопов'язаних розділів, кожен з яких характеризується певним внеском у розвиток теорії і практики професійної освіти. У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито ступінь її розробленості, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, позиціоновано методологічні, теоретичні та методичні засади, схарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів і можливості їх використання, подано відомості про апробацію й упровадження результатів роботи, її структуру та обсяг, загальну кількість публікацій.

У першому розділі – «*Теоретико-методологічні засади виховання фізичної культури студентів в університетах США*» – визначено методологічні підходи до дослідження проблеми виховання фізичної культури студентів в університетах США, проаналізовано головні понятійні конструкти дисертації, досліджено теоретичні засади системи виховання фізичної культури студентів в університетах США, розглянуто проблему виховання фізичної культури студентів в університетах США у наукових дослідженнях. Схарактеризовно такі основні понятійні конструкти дисертації, як «фізична культура», «виховання студентів», «університетське середовище».

Дисертантом встановлено, що система виховання фізичної культури студентів в університетах США ґрунтується на різноманітних теоріях та підходах, які сприяють розвитку фізичних здібностей, забезпечують здоровий спосіб життя та сприяють вихованню відповідальних та активних громадян. До основних теорій, на яких базується система виховання фізичної культури студентів в університетах США відносяться такі: гуманістична теорія є однією з ключових теорій, на якій ґрунтується система виховання фізичної культури студентів. Вона підкреслює значення розвитку особистості студента, враховуючи його індивідуальні потреби та мотивацію. Соціокультурна теорія визначає роль соціального середовища та культурних чинників у формуванні фізичної культури студентів та враховує вплив суспільства, культурних

цінностей та норм на сприйняття та практику фізичної активності. Теорія самоорганізації та саморегуляції відзначає важливість розвитку самостійності та внутрішньої мотивації у студентів та акцентує увагу на потребі розвивати в студентів навички самоконтролю, самодисципліни та саморегуляції у фізичному вихованні, що може сприяти сталому інтересу та активності у цій галузі. Теорія соціального капіталу розглядає значення міжособистісних відносин та спільноти у формуванні фізичної культури студентів. Ця теорія підкреслює важливість соціальних зв'язків та мереж у формуванні фізичної культури студентів. Ці теорії та підходи взаємодіють у системі виховання фізичної культури студентів університетів США, сприяючи розвитку комплексної та цілісної підготовки студентів. Вони розкривають значущі аспекти виховання, що допомагають створити сприятливі умови для розвитку фізичних здібностей, здорового способу життя та гармонійного розвитку особистості студента в університетському середовищі.

На сторінках тексту дисертації дослідник ґрунтовно опрацював низку поняттєвих конструктів, які подано в різних змістових і термінологічних інтерпретаціях. На нашу думку, доречно було б надати власне тлумачення і таких поняття як «фізична культура» та «фізична культура студента», адже в роботі аналізується виховання фізичної культури студентів університетів.

Привертає увагу той факт, що наукові дослідження, присвячені проблемам виховання фізичної культури студентів в університетах США, охоплюють різноманітні аспекти та напрямки, які включають: мотивацію та вплив психологічних чинників на фізичну активність студентів, розвиток фізичних здібностей студентів, вплив фізичної культури на здоров'я студентів, організацію та педагогічні технології виховання фізичної культури, роль викладачів та тренерів у вихованні фізичної культури, оцінку ефективності виховання фізичної культури. Ці напрямки наукових досліджень сприяють вихованню фізичної культури студентів в університетах США, формуванню здорового та активного способу життя, підвищенню академічних показників та створенню сприятливого середовища для розвитку молоді допомагають формувати ціннісні орієнтації, виховувати лідерські якості, толерантність та взаємодопомогу, що має позитивний вплив на майбутнє суспільство в цілому.

У другому розділі – «*Організація фізичного виховання студентів в університетах США*» – розглянуто структуру та організацію фізичного виховання студентів університетів США, проаналізовано зміст фізичного виховання студентів в університетах США, визначено ключові чинники, що стимулюють мотивацію студентів до занять фізичною культурою в університетах США.

Дисертант встановив, що фізичне виховання студентів університетів США характеризується комплексною та розгалуженою структурою, яка відображає сучасні підходи до сприяння фізичній активності, здоров'ю та спорту серед студентської молоді. Основною метою структури є забезпечення студентам можливості зберігання та покращення їхнього фізичного здоров'я та загального фізичного розвитку. Для досягнення цієї мети університети надають доступ до

сучасних спортивних закладів, тренерського персоналу та різних програм фізичного виховання.

В.М. Лелекою визначено, що у Університетські програми фізичного виховання студентів університетів США орієнтовані на забезпечення гнучкості та індивідуалізації підходу. Застосування різних підходів до фізичного навчання дозволяє задовольнити різноманітні потреби та інтереси студентів.

Важливим аспектом організації фізичного виховання є впровадження інноваційних технологій у навчальний процес. Використання мобільних додатків, спортивних трекерів, віртуальних інструкторів сприяє підвищенню мотивації студентів до фізичної активності та сприяє зручності організації навчального процесу.

Зміст фізичного виховання студентів в університетах США робить акцент на всебічному розвитку студентів, основними компонентами якого є фітнес, спорт, танці, здоровий спосіб життя та інші види фізичних занять. Особлива увага приділяється інклюзивності та доступності фізичного виховання для всіх студентів, незалежно від їхніх фізичних можливостей та рівня підготовки. З'ясовано, що мотивація студентів до занять фізичною культурою в університетах США є важливою складовою системи фізичного виховання. Вона стимулює участь студентів у фізичній активності, сприяє досягненню цілей, допомагає подолати труднощі й підтримує інтерес до занять. Враховуючи важливість мотивації, університети розробляють стратегії, спрямовані на посилення мотивації студентів та підтримку їх інтересу до фізичної активності, що позитивно впливає на їхній загальний розвиток та здоров'я.

Структура та організація фізичного виховання студентів університетів США спрямовані на розвиток фізичної активності та забезпечення здорового способу життя. Аналіз змісту цього виховання вказує на різноманітність та доступність програм для всіх студентів, а мотивація підтримується через індивідуалізацію та соціальну підтримку спортивних зусиль.

У третьому розділі – *«Методичні аспекти виховання фізичної культури студентів в університетах США»* – визначено основні методичні підходів та програми виховання фізичної культури студентів в університетах США, схарактеризовано інноваційні методи та технології виховання фізичної культури студентів, розкрито роль спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи у вихованні фізичної культури студентів.

Дисертантом встановлено, що в університетах США програми фізичної культури базуються на таких основних методичних підходах (індивідуалізація навчального процесу, комбінації теорії та практики, мотивація, інтердисциплінарність, використання сучасних технологій, врахування соціальних аспектів фізичної активності), кожен із яких спрямований на ефективне забезпечення гармонійного фізичного розвитку студентів та формування у них здорового способу життя.

Вдалим вважаємо дослідницьким здобудком Віталія Миколайовича визначення методичних підходів, які включають: обов'язкові курси фізичної культури, які стимулюють студентів до успішного завершення курсів з фізичної

культури, що можуть включати такі предмети, як фітнес, плавання, танці тощо; клуби і спортивні команди, що проявляється в активній підтримці створення спортивних клубів та команд для розвитку навичок та спортивної активності серед студентів; фізична активність за вибором, що дає студентам можливість вибору з великого спектру фізичних занять, таких як йога, кардіотренування, бойові мистецтва і багато інших.

Визначено, що університети в США активно впроваджують інноваційні методи та технології для підвищення ефективності виховання фізичної культури студентів. До найбільш поширених підходів належать експерієнціальне навчання, метод взаємного навчання, використання інформаційних та комунікаційних технологій, а також гібридні або змішані методи навчання.

Привертає увагу той факт, що у сучасній американській освітній практиці щодо виховання фізичної культури студентів університетів відзначається активне використання мобільних додатків та онлайн-платформ для самостійного навчання (платформи віртуальних тренувань, онлайн-курси анатомії та фізіології, платформи для медитацій та релаксації, віртуальні лабораторії та симулятори). Вони дозволяють індивідуалізувати навчання, роблячи його більш ефективним, цілеспрямованим та мотивуючим для студентів. Онлайн-платформи відкривають перед студентами нові можливості, які стають важливими в контексті глобальних змін освітнього середовища. Розробляються та впроваджуються інтерактивні фітнес-ігри, які поєднують в собі елементи розваги та спортивних вправ. Ці ігри можуть бути розроблені для різних платформ, таких як смартфони, комп'ютери або ігрові консолі, що дозволяє студентам активно займатися спортом і отримувати задоволення від гри.

Дисертантом встановлено, що спортивно-масова та фізкультурно-оздоровча робота в університетах США відіграє важливу роль у забезпеченні фізичного і психологічного благополуччя студентів і сприяє їхньому гармонійному розвитку. Спортивні і фізкультурні заходи сприяють збереженню та покращенню здоров'я студентів, попереджають студентські захворювання, розвитку командної роботи і лідерських якостей, а також розвитку комунікаційних та лідерських навичок студентів, забезпечує формування здорових звичок на майбутнє.

У четвертому розділі – *«Особливості підготовки викладачів фізичної культури до роботи в університетах США»* – встановлено сучасні вимоги до викладачів фізичної культури в університетах США, проаналізовано зміст підготовки викладачів фізичної культури в університетах США, визначено стратегії забезпечення якості професійної підготовки викладачів фізичної культури в університетах США.

Автором з'ясовано, що викладач фізичної культури в університетах США повинен володіти компетентностями, які охоплюють педагогічні, наукові, комунікаційні та індивідуалізаційні аспекти, сприяючи якісному навчанню та розвитку студентів у сфері фізичної активності та спорту, повинен мати адаптивність, емпатію, лідерські якості.

З'ясовано, що підготовка викладачів фізичної культури в університетах США є складним та мультимодульним процесом, що передбачає ретельне вивчення та вдосконалення педагогічних, наукових та практичних навичок. Підготовка передбачає комплексний підхід, що включає в себе отримання освіти на різних рівнях (бакалавр, магістр, доктор), наукову роботу, педагогічну підготовку та практичний досвід. Цей процес спрямований на підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних як науково досліджувати фізичну культуру, так і ефективно викладати її на різних рівнях освіти.

Підготовка викладачів фізичної культури в університетах США є багатогранною і деталізованою. Програми підготовки враховують не тільки педагогічні аспекти, але і наукові, етичні, технологічні та культурні аспекти. Програми включають як загальні курси (педагогіка, психологія, фізіологія тощо), так і спеціалізовані курси з фізичної культури та спорту та педагогічну практику в університетських або шкільних спортивних програмах. Підготовки викладачів фізичного виховання включають в себе можливість здійснювати наукову діяльність, публікувати дослідження та брати участь у конференціях. Програми акцентують важливість комунікаційних навичок та взаємодії зі студентами для ефективного навчання та розвитку. Програми підготовки піддаються обов'язковій акредитації, що гарантує відповідність їх стандартам якості та ефективності навчання. Програми регулярно оновлюються для відповідності сучасним стандартам і вимогам галузі фізичної культури і спорту.

Забезпечення якості професійного розвитку після закінчення навчання майбутнього викладача фізичної культури в університетах США є важливим аспектом, спрямованим на забезпечення їхньої компетентності, актуальності знань та впровадження новітніх педагогічних і наукових підходів у їхню професійну практику. Один із основних методів професійного розвитку після закінчення навчання є участь у різноманітних навчальних та наукових заходах, таких як: семінари, конференції, майстер-класи та тренінги. Ці заходи дозволяють викладачам поглибити свої знання, ознайомитися з новітніми тенденціями у галузі фізичної культури та спорту, а також обмінюватися досвідом з колегами. На нашу думку, робота значно виграла б, якщо був би зроблений компаративний аналіз зарубіжного досвіду у напрямі порівняння навчальних планів, згідно яких нині здійснюється професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури у провідних країнах світу. Це дало б змогу відзначити відмінності у їх підготовці від системи підготовки у закладах вищої освіти України і визначити, що саме з цього досвіду можна використати під час педагогічного експерименту.

У п'ятому розділі – *«Порівняльний аналіз систем виховання фізичної культури студентів в університетах США і України»* – встановлено спільне й відмінне в системі виховання фізичної культури студентів в університетах США та України, окреслено перспективні напрями використання досвіду виховання фізичної культури студентів в університетах США в Україні.

У ході дослідження з'ясовано, що ґрунтовне та системне порівняння системи фізичного виховання студентів в університетах України та США є

важливим кроком для розвитку науки та створення умов для якісного перетворення системи вищої освіти в Україні.

Порівняння систем допомагає виділити спільні та відмінні риси, ідентифікувати найефективніші практики та здобутки, а також розкрити можливості для вдосконалення.

Встановлено, що системи виховання фізичної культури студентів в університетах США та України мають як спільні риси, так і відмінності.

До спільних відмінностей можна віднести: акцент на інтеграцію фізичної активності та здорового способу життя у повсякденне студентське життя; застосування сучасних технологій у навчальному процесі фізичного виховання; важливість фізичного здоров'я і активності для студентів, а також роль університетського середовища у сприянні фізичній активності і розвитку спорту; обов'язкові курси фізичної культури та спортивні ігри. Важливою спільною рисою є підтримка наукової діяльності у галузі фізичної культури.

До відмінностей слід віднести наступне. У США більший акцент робиться на виборі студентами конкретних фізичних активностей і розвитку фітнес-культури. Спорт та фізична активність в більшості випадків є важливою частиною університетського досвіду, проте студенти мають більше свободи у виборі активностей, які вони вважають цікавими. Українська система виховання фізичної культури націлена на сприяння загальній фізичній розвинутості і розвитку спортивних навичок, особливо в спеціалізованих університетах, предмети фізичної культури є обов'язковими для всіх студентів. Перша відмінність полягає у підходах до структури програм та навчальних планів. У США практикується більша гнучкість у виборі предметів та спеціалізацій, що дозволяє студентам значною мірою контролювати своє навчання та адаптувати його до своїх індивідуальних потреб. В Україні ж переважає більш жорстка структура, що може знижувати гнучкість навчання та адаптацію до особистих інтересів. Друга відмінність виявляється у доступі до спортивної інфраструктури. У США розвинена система спортивних об'єктів, які створюють умови для фізичної активності та розвитку різноманітних видів спорту. В Україні інфраструктура є менш розвинутою, що обмежує можливості для фізичної активності та спортивного розвитку. Третя відмінність стосується фінансування. В США система вищої освіти частково ґрунтується на приватних коштах та пожертвах, що забезпечує додаткові ресурси для розвитку фізичного виховання. В Україні велика частина фінансування надходить від держави, що впливає на доступність та якість спортивних програм. Четверта відмінність виявляється в підходах до наукових досліджень у галузі фізичної культури. В США активно підтримуються наукові дослідження, що сприяє розвитку інновацій та передових методик. В Україні наукова діяльність є менш інтегрованою в навчальний процес.

Функціонування психологічних підрозділів при спортивних кафедрах в університетах США має свої особливості, які спрямовані на забезпечення комплексної підтримки та розвитку студентів-спортсменів. Однією з ключових особливостей є інтеграція психологічної підготовки у загальний навчальний

процес. Психологи співпрацюють з тренерами та викладачами, надаючи їм рекомендації щодо впровадження психологічних аспектів у тренування та навчання, а також проводячи спільні семінари та тренінги.

Інтеграція психологічних знань в систему виховання фізичної культури в університетах України є суттєвою для підвищення якості фізичного виховання та підготовки студентів до активного та здорового способу життя. Це дозволить враховувати індивідуальні психологічні особливості студентів, покращити їхню мотивацію та психологічну підготовку до занять спортом.

Для підвищення ефективності фізичного виховання студентів в університетах України доцільно вводити різноманітні психологічні курси, які широко впроваджуються в університетах США («Психологія фізичного здоров'я», «Психологія спортивної мотивації», «Стрес та спорт», «Психологія командної роботи в спорті» та ін.), спрямовані на покращення мотивації, самодисципліни, стресостійкості та інших психологічних аспектів спортивної діяльності. Інтеграція психологічних знань в процес фізичної підготовки студентів університетів України (через створення інтегративних курсів, відкриття кабінетів психології при спортивних об'єктах) відкриває можливості для більш глибокого розуміння взаємозв'язку між фізичними та психологічними аспектами спортивної діяльності, що сприяє їхньому гармонійному розвитку та досягненню високих результатів. Заохочення студентів до здорового способу життя, включаючи правильне харчування і регулярну фізичну активність, може бути імplementовано в українських університетах згідно із американським досвідом. Найбільш важливим напрямком є розбудова мережі спортивних інфраструктурних об'єктів, що буде враховувати потреби та інтереси всіх груп студентів. Перенесення кращих практик із системи виховання фізичної культури студентів з США в українську освітянську практику сприятиме зростанню фізичної активності, здоров'я та розвитку студентів, їхньому гармонійному фізичному та психологічному розвитку.

Вважаємо, що суттєвим доробком В.М. Лелеки є окреслення можливостей реалізації конструктивних ідей американського досвіду виховання фізичної культури студентів. На нашу думку, робота значно виграла б, якби дослідник зробив рекомендації на рівні міністерства з акцентуванням на розробці законодавчо-правового забезпечення та розширенні педагогічної складової у навчальних планах підготовки здобувачів тощо.

Загальні висновки логічно випливають зі змісту роботи, у концентрованому вигляді відображають основні результати дослідження відповідно до його завдань. У роботі зроблені відповідні узагальнення й висновки, правильно оформлені додатки та список використаних джерел.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях дисертанта

Аналіз публікацій В. М. Лелеки засвідчив їхню відповідність (кількісну і якісну) вимогам до оприлюднення результатів дисертаційного дослідження докторського рівня. Результати дисертаційної роботи висвітлено в 30 наукових

працях, які відображають основні результати дослідження (20 – одноосібних): з них 22 статті у наукових виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 1 розділ монографії, 7 статей в наукових виданнях, що входять до бази *Web of Science Core Collection* (3) та *Scopus* (4), у 8 працях, які додатково відображають наукові результати дисертації: з них 7 тез у матеріалах науково-практичних конференцій та 1 стаття в інших виданнях.

Можливості використання практичного доробку автора

Результати дослідження належним чином апробовані і впроваджені в освітянську практику. Експериментальною базою дослідження виступили ЗВО України. Результати дисертаційного дослідження *впроваджено* у практику підготовки майбутніх учителів фізичної культури Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (довідка № 01-12/231/1 від 17.04.2024 р.), Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 242/04-а від 24.04.2024 р.), Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка № 727 від 29.04.2024 р.), Класичного приватного університету (м. Запоріжжя) (довідка № 315 від 30.04.2024 р.), Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (довідка № 01-12/01/222 від 02.05.2024 р.), Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (довідка № 69-01/1919 від 08.05.2024 р.), Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка № 463/17-23 від 08.05.2024 р.), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка № 596 від 09.05.2024 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-24/01/1355 від 10.05.2024 р.).

Дискусійні положення та зауваження

1. На сторінках тексту дисертації дослідник послуговується низкою поняттєвих конструктів, які подано в різних змістових і термінологічних інтерпретаціях. На нашу думку, доречно було б надати власне тлумачення і такого поняття як «фізична культура студента», адже в роботі аналізується виховання фізичної культури студентів університетів.

2. Обґрунтовуючи актуальність проблеми дисертаційного дослідження, автор виокремлює низку суперечностей. Бажано було б в роботі більш чітко окреслити, які з них усунено в дисертації.

3. У підрозділі 1.1. «Методологічні підходи до дослідження проблеми виховання фізичної культури студентів в університетах США» також доцільним було б врахувати й системний підхід, адже системність передбачає цілісність, комплексність, всебічність вивчення проблеми.

4. Робота значно виграла б, якби було здійснено більш детальний порівняльний аналіз методик фізичного виховання в університетах США та інших країн, щоб показати унікальність і ефективність американських підходів.

5. На наше переконання, дисертація могла б бути підсилена додатковими статистичними даними, що ілюструють успіхи та виклики в реалізації програм фізичного виховання в університетах США.

6. Ураховуючи сучасні реалії, доречно було б у роботі більше уваги приділити саме вихованню фізичної культури студентів у закладах вищої освіти України в умовах дистанційного навчання у контексті актуалізованого американського досвіду.

7. Дисертанту не вдалося уникнути нечіткості, надмірної описовості у тексті дисертації, чим порушується цілісність її сприйняття.

Однак висловлені зауваження та побажання не несуть принципової спрямованості і не знижують позитивної оцінки наукової праці, а більше спрямовані на їх дискусійне обговорення.

Загальні висновки й оцінка дисертації

Рецензована робота Лелеки Віталія Миколайовича «Теоретичні та методичні засади виховання фізичної культури студентів в університетах США» є самостійним і завершеним науковим педагогічним дослідженням. За характером фактичного матеріалу, ступенем його кількісного і якісного аналізу, рівнями новизни і значущості результатів дослідження для педагогічної науки і практики, обґрунтованості висновків дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №1197 від 19 листопада 2021 р. (зі змінами), що дає підстави для присудження Лелекі Віталію Миколайовичу наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри теорії та методики
фізичної культури і спорту Запорізького
національного університету,
доктор педагогічних наук, професор

Конох А.П.

Проректор з науково-педагогічної роботи
Запорізького національного університету,
доктор педагогічних наук, професор

Гура О.І.